

Новітні якісні методи аналізу конфліктів та медіації Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>05 соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, МКР/ДКР</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат політичних наук, старший викладач кафедри соціології Якубін Олексій Леонідович, jacubin@gmail.com Практичні / Семінарські: кандидат політичних наук, старший викладач кафедри соціології Якубін Олексій Леонідович, jacubin@gmail.com</i>
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Мета курсу: курс орієнтований на формування у студентів не лише комплексних знань про теоретичні підстави, принципи, особливості якісної методології в сучасних соціальних науках, але і практичних навичок аналізу зібраних якісних даних різного типу, а також формування умінь і навичок переходу від неструктурованих даних до науково-значимих узагальнень, аргументів різного рівня аж до побудови теорії. Передбачається, що студенти не лише поглиблено вивчать специфіку якісного дослідження, але і навчатимуться бачити усю складність цієї методології з точки зору її евристичних можливостей. Програма курсу формує науково-дослідні і технологічні навички, визначає систему понять і категорій сучасної дослідницької методології щодо публічної сфери та соціальних комунікацій, знайомить зі стратегіями збору, обробки й інтерпретації даних (в першу чергу - текстуальних та візуальних), презентації звітів, написанням аналітичних записок, формування професійних компетенцій студентів, як дослідників.

Завдання курсу: сформуванню вміння постановки дослідницьких питань, вибору стратегії дослідження, вибору предмета, об'єкту дослідження; сформуванню навички роботи з якісними даними: сформуванню у студентів практичні навички формулювання дизайну дослідження, створення дослідницького інструментарю, аналізу якісних візуальних/текстових даних й презентації результатів дослідження, сприяючи формуванню фахової дискусії.

Після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

- аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології;
- застосовувати релевантні соціологічні теорії конфліктів, миротворчості та медіації, а також результати соціологічних досліджень для вирішення сучасних соціальних проблем та конфліктів; використовувати способи врегулювання конфліктів та процедури медіації у соціально-політичній сфері;
- застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Новітні якісні методи аналізу конфліктів та медіації» є вибіркоким компонентом. Водночас вона є логічним продовженням курсів з метрології соціальних наук належить до циклу фундаментальних дисциплін соціально-гуманітарного профілю. Темати в межах курсу «Новітні якісні методи аналізу конфліктів та медіації» пов'язані з іншими дисциплінами навчального плану: «Історія соціології», «Соціологія модерну та модернізації», «Сучасні теорії миру та конфліктів», «Політологія», «Соціологічні дослідження соціальних структур, організацій та управління», «Соціологія громадської думки та мас-медіа», «Методологія, методи та технології соціологічних досліджень» тощо.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Якісна методологія в соціальних науках: вступ

Тема 2. Проектування якісного дослідження.

Тема 3. Основні методи аналізу тексту та дискурсу.

Тема 4. Інтерпретація даних обґрунтованою теорією.

Тема 5. Етнографічний підхід в якісних дослідженнях.

Тема 6. Опис в якісних дослідженнях.

Тема 7. Інституційний аналіз.

Тема 8. Презентація результатів якісного дослідження.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования : описание, объяснение, понимание социальной реальности / В. А. Ядов, в сотрудничестве с В. В. Семеновой. Москва : Добросвет, 2003.
2. Ядов В. А. Стратегии и методы качественного анализа данных // Социология: 4М. 1991. N 1. <http://ecsocman.edu.ru:8100/db/msg/1584>
3. Воробьева А.В. Текст или реальность: Постструктурализм в социологии знания // Социологический журнал. 1999. № 3/4. <http://www.nir.ru/socio/scipubl/sj/sj3-4-99vorob.html>
4. Тарский А. Введение в логику и методологию дедуктивных наук. М.: Иностранная литература, 1948.
5. Штейнберг И., ШанинТ., Ковалев Е., Левинсон А. Качественные методы. Полевые исследования. М., 2009.

Допоміжна література:

6. Тичер С., Мейер М., Водак Р., Ветер Е. Методы анализа текста и дискурса / Пер. с англ. - Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2009. - 356 с.
7. Семенова В.В. Качественные методы: введение в гуманистическую социологию (Учебное пособие для студентов вузов). М., 1998.
8. Йоргенсен, Марианне В., Филлипс, Луиза Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод / пер. с англ. — 2-е изд., испр. — Х.: Изд-во «Гуманитарный центр», 2008
9. Шмид В. Нарратология. М.: Языки славянской культуры, 2003
10. Абельс Х. Интеракция, идентификация, презентация. Введение в интерпретативную социологию. СПб.: Алетейя, 1999.
11. Батыгин Г.С. Лекции по методологии социологических исследований. М.: Аспект Пресс. 1995.
12. Веймер Д. Л., Вайнінг Е. Р. Аналіз політики: концепції, практика / Пер. з англ. І. Дзюби, А. Олійника; наук. ред. О. Кілієвич. — К.: Основи, 1998. — 654 с.
13. Гемпель К. Г. Логика объяснения. М.: Дом интеллектуальной книги, Русское феноменологическое общество, 1998. — 240 с.
14. Дебора Стоун Парадокс політики: Мистецтво вироблення політичних рішень. Київ : Альтернативи, 2001.
15. Ключкина О.Б. Построение теории на основе качественных данных//Социологические исследования. № 10. 2000. с. 92 - 101.
16. Тарский А. Понятие истины в языках дедуктивных наук // Философия и логика Львовско-Варшавской школы. М.: РОСПЭН, 1999.
17. Милль Дж.Ст. Система логики силлогистической и индуктивной: Изложение принципов доказательства в связи с методами научного исследования. Пер. с англ. Изд.5, испр. и доп., М: 2011. 832 с.
18. Козлова Н.Н. Методология анализа человеческих документов // Социологически исследования. №1, 2004. с. 14-27.
19. Зенкин С. Критика нарративного разума. Заметки о теории // «НЛО» 2003, №59 Эл.ресурс <http://magazines.russ.ru/nlo/2003/59/zen.html>
20. Трубина Е.Г. Нарратология: основы, проблемы, перспективы: материалы к спецкурсу. - Екатеринбург: Изд-во Ур. ун-та, 2002
21. Ярская-Смирнова Е.Р.Нарративный анализ в социологии.// Социологический журнал , 1997, N 3.
22. Боришполец К. П. Методы политических исследований. М.: Аспект Пресс, 2005. - 224 с.
23. Страусс А., Корбин Дж. Основы качественного исследования: обоснованная теория, процедуры и техники / Пер. с англ. и послесловие Т.С.Васильевой. М.: Эдиториал УРСС, 2001. - 256 с.
24. Ньюман Л. Анализ качественных данных // Социологические исследования. 1998. № 12. <http://www.ecsoman.edu.ru/socis/msg/214021.html>
25. Жеребцов М. В. Метод «Grounded theory» как метод качественного анализа данных // Вестник Московского университета. Серия 18. Социология и политология, 2004, № 1. — С. 89-104.
26. Гірц К. Інтерпретація культур: вибрані твори. К.: Дух і Літера, 2001. - 542 с.
27. Квале С. Исследовательское интервью. М.: Смысл, 2003. Стр. 186-226.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Соціологія: теорія, методи, маркетинг.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

4. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.

5. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття Денна форма

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Тема: Якісна методологія в соціальних науках: вступ</p> <p>Основні питання: Поняття про якісні та кількісні дослідження. Проблема демаркації та ідеалу науковості. Витоки та історія якісних методів дослідження. Позитивізм, конструктивізм, інтерпретивізм, порівняння. Каузальність та доказовість в якісних дослідженнях. Об'єктна мова та метамова. Сенс та значення. Стратегії якісного дослідження. Як вибрати стратегію.</p> <p>СРС: Логіка проектування дискурс-аналізу, інституційного аналізу, "включеного" дослідження, усної історії, стратегії обґрунтованої теорії. Два способи міркування в процесі збору і аналізу даних: дедукція та індукція.</p>
2	<p>Тема: Проектування якісного дослідження.</p> <p>Основні питання: Специфіка програми якісного дослідження. Проблема генералізації даних. Одичне і порівняльне дослідження. Одиниці аналізу. Гіпотетико-дедуктивна (гіпотетико-номологічна) та аналітико-індуктивна моделі. Джерела інформації в якісному дослідженні. Поняття "текст", "акція", "інститут".</p> <p>СРС: Переваги і недоліки методів збору. Специфіка якісних даних в цілому, і окремих типів джерел. Зберігання інформації.</p>
3	<p>Тема : Основні методи аналізу тексту та дискурсу.</p> <p>Основні питання: Традиційні методи аналізу тексту. Якісний контент-аналіз. Види текстових джерел. Надійність текстових джерел, контекстуалізація джерела. SYMLOG. Дискурс-аналіз текстів ЗМІ. Нарративна семіотика (структурна семантика). Нарративний аналіз. Функціональна прагматика.</p> <p>СРС: Усна історія. Теорія відмінностей. Об'єктивна герменевтика.</p>
4	<p>Тема: Інтерпретація даних обґрунтованою теорією.</p> <p>Основні питання: Обґрунтована теорія загалом. Основні принципи обґрунтованої теорії (Grounded Theory). Інтерпретація даних за принципами обґрунтованої теорії по Глезеру й Страусу, Страусу та Корбін. "Категоризація". Кодування. Можливості квантифікації якісних даних.</p> <p>СРС: Проблеми генералізації при малому числі випадків.</p>
5	<p>Тема: Етнографічний підхід в якісних дослідженнях.</p> <p>Основні питання: Основні принципи і навички етнографічного підходу. Види і жанри етнографічного підходу. Періодизація етнографічної традиції. Постмодерністська етнографія. Спостереження та "включене дослідження". Виді спостереження.</p>

	<p>Інструменти забезпечення надійності результатів (поняття триангуляції), види триангуляції.</p> <p>СРС: Поняття “матриця спостереження”.</p>
6	<p>Тема: Опис в якісних дослідженнях.</p> <p>Основні питання: Насичений опис. Аналітичний “насичений опис” по К, Гірцу.</p> <p>СРС: Рівні інтерпретації по Гірцу.</p>
7	<p>Тема. Інституційний аналіз.</p> <p>Заняття 1. Роль неоінституціоналізму у якісних дослідженнях. Міждисциплінарний статус інституціональних теорій. Евристичний потенціал неоінституціоналізму у дослідженні реформаційних процесів.</p> <p>СРС: Сутність та типи інституціонального аналізу.</p>
8	<p>Тема. Інституційний аналіз.</p> <p>Заняття 2. Правила проведення інституціонального аналізу на різних етапах інституціонального розвитку. Моделі інституціональної зміни.</p> <p>СРС: Види та стратегії інституціонального будівництва.</p>
9	<p>Тема. Презентація результатів якісного дослідження.</p> <p>Презентація досліджень: основні правила. Підготовка презентації. Підготовка аналітичної записки.</p> <p>СРС: Основні висновки по курсу.</p>

Заочна форма

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Тема: Якісна методологія в соціальних науках: вступ</p> <p>Основні питання: Поняття про якісні та кількісні дослідження. Проблема демаркації та ідеалу науковості. Витоки та історія якісних методів дослідження. Позитивізм, конструктивізм, інтерпретивізм, порівняння. Каузальність та доказовість в якісних дослідженнях. Об'єктна мова та метамова. Сенс та значення. Стратегії якісного дослідження. Як вибрати стратегію.</p> <p>СРС: Логіка проектування дискурс-аналізу, інституційного аналізу, “включеного” дослідження, усної історії, стратегії обґрунтованої теорії. Два способи міркування в процесі збору і аналізу даних: дедукція та індукція.</p>
2	<p>Тема: Проектування якісного дослідження.</p> <p>Основні питання: Специфіка програми якісного дослідження. Проблема генералізації даних. Одиничне і порівняльне дослідження. Одиниці аналізу. Гіпотетико-дедуктивна (гіпотетико-номологічна) та аналітико-індуктивна моделі. Джерела інформації в якісному дослідженні. Поняття “текст”, “акція”, “інститут”.</p> <p>СРС: Переваги і недоліки методів збору. Специфіка якісних даних в цілому, і окремих типів джерел. Зберігання інформації.</p>
3	<p>Тема : Основні методи аналізу тексту та дискурсу.</p> <p>Основні питання: Традиційні методи аналізу тексту. Якісний контент-аналіз. Види текстових джерел. Надійність текстових джерел, контекстуалізація джерела. SYMLOG. Дискурс-аналіз текстів ЗМІ. Нарративна семіотика (структурна семантика). Нарративний аналіз. Функціональна прагматика.</p> <p>СРС: Усна історія. Теорія відмінностей. Об'єктивна герменевтика.</p>

4	<p>Тема: Інтерпретація даних обґрунтованою теорією.</p> <p>Основні питання: Обґрунтована теорія загалом. Основні принципи обґрунтованої теорії (Grounded Theory). Інтерпретація даних за принципами обґрунтованої теорії по Глезеру й Страусу, Страусу та Корбін. “Категоризація”. Кодування. Можливості квантифікації якісних даних.</p> <p>СРС: Проблеми генералізації при малому числі випадків.</p>
---	---

Семінарські заняття

Денна форма

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1-2	<p>Тема: Якісні дослідження.</p> <p>Основні питання: Визначити особливості об'єкту дослідження — публічної сфери та соціальних комунікацій. Наукова валідність. Формування основних понять. Основні помилки концептуалізації. Дискусія щодо рекомендованих джерел. Практикум з концептуалізації понять, аргументів, визначень.</p>
3-4	<p>Основи якісних досліджень публічної сфери та соціальних комунікацій: опис, оцінка, процедури, програма. Мета: Дискусія щодо рекомендованих джерел.</p> <p>Практична частина: Студенти розділяються на групи. Кожна група формулює тему свого дослідницького проекту. Формулює проблему дослідження і основне дослідницьке питання. Кожна група студентів робить коротку презентацію дизайну свого проекту, обґрунтовує стратегію дослідження, вибір методів збору інформації, формулює мету і завдання дослідження.</p>
5-6	<p>Порівняння та застосування різних технік аналізу текстів. Мета: Дискусія щодо рекомендованих джерел.</p> <p>Практична частина: Робота з різними видами текстів: від офіційних документів — до повідомлень електронних ЗМІ; від друкованих — до відео/аудіо. Публічні консультації щодо студентських групових досліджень.</p>
7-8	<p>Техніки порівняння. Мета: Вивчення випадків, подій, акцій. Пояснення соціальної динаміки. Дискусія щодо рекомендованих джерел.</p> <p>Практична частина: Аналіз конкретного випадку і події, їх порівняння. Публічні консультації щодо студентських групових досліджень.</p>
9-10	<p>Обґрунтована теорія та її техніки. Мета: Дискусія щодо рекомендованих джерел.</p> <p>Практична частина: Проводиться кодування транскриптів за принципом обґрунтованої теорії та їх нарративний аналіз. Публічні консультації щодо студентських групових досліджень.</p>
11-12	<p>Техніки “насиченого опису” та “включеного дослідження”. Мета: Дискусія щодо рекомендованих джерел.</p> <p>Практична частина: Перегляд та обговорення нарративу фільму “Кухонні байки” (Норвегія- Швеція, 2003 р.).</p>
13-14	<p>Інституційний аналіз пострадянських практик. Дискусія щодо рекомендованих джерел.</p> <p>Практична частина. Проведення швидкого дослідження на тему пострадянських інституційних практик або зустріч з компетентною персоною щодо вітчизняних інституційних практик, проведення з нею блиц-опитування.</p>
15-16	<p>Практична частина: Підготовка студентами пілотних аналітичних записок. Надання студентами аналітичних звітів, сформованих за результатами досліджень.</p> <p>Презентація результатів досліджень. Конкурс серед досліджень.</p>
17	МКР/ДКР
18	Залік

Семінарські заняття
Заочна форма

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p><i>Тема: Якісні дослідження.</i></p> <p><i>Основні питання: Визначити особливості об'єкту дослідження — публічної сфери та соціальних комунікацій. Наукова валідність. Формування основних понять. Основні помилки концептуалізації. Дискусія щодо рекомендованих джерел. Практикум з концептуалізації понять, аргументів, визначень.</i></p>
2	<p><i>Основи якісних досліджень публічної сфери та соціальних комунікацій: опис, оцінка, процедури, програма. Мета: Дискусія щодо рекомендованих джерел.</i></p> <p><i>Практична частина: Студенти розділяються на групи. Кожна група формулює тему свого дослідницького проекту. Формулює проблему дослідження і основне дослідницьке питання. Кожна група студентів робить коротку презентацію дизайну свого проекту, обґрунтовує стратегію дослідження, вибір методів збору інформації, формулює мету і завдання дослідження.</i></p>

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Для денної форми не передбачено тем для самостійного опрацювання.

Заочна форма

1	<p><i>Тема: Етнографічний підхід в якісних дослідженнях.</i></p> <p><i>Основні питання: Основні принципи і навички етнографічного підходу. Види і жанри етнографічного підходу. Періодизація етнографічної традиції. Постмодерністська етнографія. Спостереження та “включене дослідження”. Виді спостереження. Інструменти забезпечення надійності результатів (поняття тріангуляції), види тріангуляції. Поняття “матриця спостереження”.</i></p>
2	<p><i>Тема: Опис в якісних дослідженнях.</i></p> <p><i>Основні питання: Насичений опис. Аналітичний “насичений опис” по К, Гірцу. Рівні інтерпретації по Гірцу.</i></p>
3	<p><i>Тема. Інституційний аналіз.</i></p> <p><i>Заняття 1. Роль неоінституціоналізму у якісних дослідженнях. Міждисциплінарний статус інституціональних теорій. Евристичний потенціал неоінституціоналізму у дослідженні реформаційних процесів. Сутність та типи інституціонального аналізу.</i></p>
4	<p><i>Тема. Інституційний аналіз.</i></p> <p><i>Заняття 2. Правила проведення інституціонального аналізу на різних етапах інституціонального розвитку. Моделі інституціональної зміни. Види та стратегії інституціонального будівництва.</i></p>
5	<p><i>Тема. Презентація результатів якісного дослідження.</i></p> <p><i>Презентація досліджень: основні правила. Підготовка презентації. Підготовка аналітичної записки. Основні висновки по курсу.</i></p>

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальні заняття з дисципліни “Новітні якісні методи аналізу конфліктів та медіації” проводяться у формі лекційних та семінарських занять. На лекціях викладач формулює положення методів, формулює ключові поняття з тем, наводить приклади. Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання, або матеріал попередніх занять.

Студенти будуть використовувати соціологічні поняття, теорії та методи, надані викладачем на лекціях, для аналізу повсякденної реальності, її концептуального осмислення, використання до повсякденних явищ та проблем. Також увага буде приділена груповим дискусіям на семінарських заняттях щодо моделей та принципів теоретизування в контексті соціально-політичних умов розвитку соціологічної науки, вмінні працювати з текстами першоджерел з якісних методів аналізу конфліктів та медіації.

Семестрова атестація з дисципліни передбачає усний залік.

Основною формою роботи на семінарському занятті є виступ, який поєднує комунікативні здатності студента з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність визначень під час виступу студента, здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії. Під час семінарського заняття додаткового оцінюється активність студентів при формулюванні запитань, участь у дискусії, формулювання альтернативних гіпотез, вміння посилатися на теоретичні положення та критично оцінювати наявні теорії і практики.

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою.

Відвідуваність і виконання завдань

Важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, презентації текстів документів в обсязі достатньому для опанування дисципліни студентом. Студенту складно буде належно підготуватись до практичного заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Тому для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Разом з тим, студент, який пропустив семінарські заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентом. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії

для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології. У контексті дистанційного навчання також використовується Zoom, Телеграм Гуглкласрум.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст основних питань курсу. Лекції проводяться у режимі інтерактивної взаємодії. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії. На заняттях використовуватиметься кейс-стаді, «метод Сократа».

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог навчальної дисципліни.

Семестровий контроль: залік, МКР/ДКР

Оцінювання та контрольні заходи

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- виконання модульної контрольної роботи для денної форми та домашньої контрольної роботи для заочної форми навчання;
- робота на семінарських заняттях (18 семінарських занять).

2. Критерії нарахування балів.

№п/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1	Робота на семінарських заняттях	72	4	18	72
2	Модульна контрольна робота (МКР)/ Домашня контрольна робота (ДКР)	28	28	1	28
	Всього				100

Обов'язкова умова допуску до заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	RD ≥ 30
2	Модульна контрольна робота (МКР) / Домашня контрольна робота (ДКР)	RD ≥ 10

Можливість отримання оцінки «автоматом» для заліку: так.

3. Умовою позитивного проходження першого календарного контролю є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою позитивного проходження другого календарного контролю є отримання не менш, ніж 30 балів.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею. Якщо сума балів менш ніж 60, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем кафедри соціології, кандидатом політичних наук Якубіним Олексієм Леонідовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 10 від 08.04.2023).

Погоджено Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 8 від 02.06.2023).